

UTISGAD

International Journal of Commerce, Industry and Entrepreneurship Studies

ISSN: 2791-6987

Article ID: UTISGAD-2024-4-2-1012 | pp. 68-81

Article Type: Review Article

Received: 10.12.2024

Accepted: 28.12.2024

Copyright: CC BY-NC 4.0 | Checked by: iThenticate

Open-Access Policy: BOAI has been applied.

www.utisgad.org | DOI: 10.5281/zenodo.14563471

EĞİTİMDE GİRİŞİMCİLİK BECERİLERİ VE ÖĞRETMENLERİN GİRİŞİMCİLİK BECERİLERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Emrah BÜYÜKATAK¹

ÖZET

Araştırmanın amacı eğitimde girişimcilik becerileri ve öğretmenlerin girişimcilik becerilerine etkisinin incelenmesidir. Girişimcilik, kar elde etme umuduyla bir iş kurma eylemidir. Ancak, girişimciliğe ilişkin modern algımız, girişimciliğin büyük ölçekli sorunları çözme ve toplumsal değişimi etkileme yeteneğini tanımaya doğru evrilmiştir. Girişimcilik başarısında, eleştirel düşünebilme, risk alabilme, grupça çalışma ve bireylerle iyi iletişim kurabilme gibi davranış becerilerine gereksinim vardır. Girişimcilik yeteneği öğrencilere kazandırılması düşünülen bu davranışsal becerilerin başında yer almaktadır. Girişimcilik becerisi, fikirleri yaratıcılık, yenilikçilik ve risk alma isteği içeren eyleme dönüştürme yeteneğidir. Girişimcilik yeteneğinin her kademedeki öğretim programlarında yer alması gerektiği özellikle belirtilmektedir. Girişimcilik becerilerinin kazandırılmasında en önemli iki faktör öğretmenler ve girişimcilik eğitimidir. Girişimcilik becerilerinin sınıf ortamında uygulamaya aktarılması, öğretmenin sahip olduğu girişimcilik becerileri ile doğrudan ilişkilidir. Öğretmenlerdeki girişimcilik becerisi, öğrencilerdeki girişimci ruhunu büyütür ve geliştirir. Girişimcilik eğitimi, öğrencilerin karakterlerini, tutumlarını ve vizyonlarını geliştirecek işlevsel bilgi ve becerilerle donatma görevine sahiptir. Bu çalışmada, girişimcilik, girişimcilik becerisi, öğretmenlerde girişimcilik becerisi, girişimcilik eğitimi ve girişimcilik eğitiminde öğretmenlerin rolünün belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında eğitimde girişimcilik becerileri ve öğretmenlerin etkisinin incelenmesi için kavramsal bir araştırma yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Girişimcilik Becerisi, Girişimcilik Eğitimi, Öğretmen.

JEL Codes: I20, I23

¹ Dr., Hacettepe University, ebuyukatak2014@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5341-5053

ENTREPRENEURIAL SKILLS IN EDUCATION AND INVESTIGATION OF THE EFFECTS OF TEACHERS ON ENTREPRENEURIAL SKILLS

ABSTRACT

The aim of the study is to examine entrepreneurship skills in education and the effect of teachers on entrepreneurship skills. Entrepreneurship is the act of establishing a business with the hope of making a profit. However, our modern perception of entrepreneurship has evolved towards recognizing the ability of entrepreneurship to solve large-scale problems and affect social change. Entrepreneurial success requires behavioral skills such as critical thinking, risk taking, working in groups and communicating well with individuals. Entrepreneurship skills are at the forefront of these behavioral skills that are considered to be acquired by students. Entrepreneurship skills are the ability to transform ideas into action that includes creativity, innovation, and risk-taking. It is stated that entrepreneurship skills should be comprised of curriculums at all levels. The two most important factors in acquiring entrepreneurship skills are teachers and entrepreneurship education. The implementation of entrepreneurship skills in the classroom environment is directly related to the entrepreneurship skills possessed by the teacher. Entrepreneurship skills in teachers grow and develop the entrepreneurial spirit in students. Entrepreneurship education has the task of equipping students with functional knowledge and skills that will develop their characters, attitudes, and visions. In this study, it is aimed to determine entrepreneurship, entrepreneurial skills, entrepreneurial skills in teachers, entrepreneurship education and teachers' role in entrepreneurship education. Within the scope of this purpose, a conceptual research was performed to examine entrepreneurial skills in education and the impact of teachers.

Keywords: Entrepreneurship, Entrepreneurial Skills, Entrepreneurship Education, Teacher.

JEL Codes: I20, I23

1. GİRİŞ

Modern çağda bilgi çok hızlı değişerek güncelliğini yitirmekte, bununla birlikte bu değişimler her alanda kendini göstermektedir. Bireylerin bu değişmelere ve gelişmelere paralel olarak kendilerini geliştirmesi, yeterli donanımına sahip olması, yeteneklerini ve potansiyellerini çok yönlü arttırması gerekmektedir. Bu durumda eleştirel düşünme, inisiyatif, yaratıcılık, değişen koşullara uyum sağlama, kapsamlı yaklaşımla problem çözme yeteneği olarak adlandırılan sosyal beceriler öne çıkmaktadır (Sanina vd., 2021). Bu beceriler bir kişinin hayatının geri kalanında süreklilik sağlayan, yeniden eğitilmesine, yeni mesleklerde bulunmasına, değişen yaşam koşullarına uyum sağlamasına yardımcı olan becerilerdir. Bu becerilerin hepsi kendi alanlarında çok önemlidir, ancak bazıları daha ön plandadır. Öne çıkan sosyal becerilerden biri de girişimcilik becerisidir.

Araştırmacılar, ekonomi ve analiz uzmanları tarafından çalışma, verimlilik, yenilikçilik ve ülkelerin ekonomik olarak büyümesinde pozitif etkisi dikkate alındığında girişimcilik dünya çapında giderek daha önemli hale gelmiştir. Bir iş fikri bulma ve bunu uygulamaya dönüştürme konusunda bireysel yetenek ve fikirleri eyleme dönüştürme kabiliyeti olarak tanımlanan (European Commission, 2011) girişimcilik, genellikle esneklik ve yenilikçiliğin bir kaynağı, ekonomi için iş yaratıcısı ve bireysel kariyer gelişimi için ilginç bir fırsat olarak kabul edilir. Girişimcilik, zenginlik yaratmanın dinamik sürecidir ve bir ürün veya hizmet için değer sağlamak adına sermaye, zaman ve/veya kariyer taahhüdü açısından büyük risk üstlenen bireyler (girişimciler) tarafından meydana çıkarılmaktadır. Girişimcilik başarısında, eleştirel düşünebilme, risk alabilme, grupça çalışma ve bireylerle iyi iletişim kurabilme, gibi davranış becerilerine gereksinim vardır. Değişimle birlikte yaratıcılık, risk alma ve esneklik gibi kavramlar gittikçe daha da mühim olmaya başlamaktadır (Uzoka ve Adetayo, 2008).

Girişimcilik becerileri yeni bir şeyi düşünme veya tasarlama, başlatma ve işletme süreci temel olan becerilerdir. Girişimcilik becerisi, fikirleri eyleme dönüştürmek için gerekli olan yetenektir. Yaratıcılık ve yenilikçilik ile birlikte hedeflere ulaşmak için planlama ve yönetme becerilerini içermektedir. Plan yapabilme, empati kurabilme, uyumlu olma ve risk alma gibi öznel ve kişiler arası becerilerin girişimcilik becerilerindeki yeri önemlidir (Akyürek ve Şahin, 2013). Bireylerin girişimcilik becerileri genellikle yeni girişim yaratma, besleme ve sürdürme yeteneği olarak kabul edilir.

Girişimcilik özelliklerinin, her hangi bir girişimde bulunulmasında ve başarılı olunmasında etkili olan değişkenlerden biri olduğu varsayılmaktadır (Baum ve Locke, 2004; Collins vd., 2004). Girişimci kişilik özellikleri incelendiğinde problem çözme, eleştirel düşünme, başarı, iletişim kurma, kendine güvenme, risk alma, belirsizlik toleransı gibi faktörlerden oluştuğu görülmektedir (Karademir vd., 2018). Hâlihazırdaki eğitim sistemlerinden yaratıcı olan, yenilikçi fikirler ve eylemler türeten, eleştirel düşünebilen bireyler yetiştirmesi beklenmektedir. Bu açıdan bakıldığında öğretmenlerin bilgiyi üreten, kullanan, risk alabilen, kendine güvenen, yenilikçi, yüksek başarıyı hedefleyen, yenilikçi,

çağdaş, problem çözme becerisi yüksek, güven sahibi, bağımsız ve girişimcilik becerilerine üst düzeyde sahip bireyler olmaları gerekir. İfade edilen bu özelliklerden girişimcilik becerisi öğretmenler için her geçen gün önemi artan özelliklerden biri olmaktadır (Argon ve Selvi, 2013). Bu bağlamda girişimci kişilik özellikleri ile öğretmenlerin sahip olması gereken özelliklerin birçoğunun uyduğu ve yakından ilişkili olduğu ifade edilebilir.

Eğitim, tüm toplumlarda sosyal, ekonomik ve politik dönüşümün eksenini olmuş, toplumda bütünleştirici bir güç olarak hareket etmiş, bireysel mükemmelliği, sosyal uyumu ve ulusal kalkınmayı teşvik eden değerleri aşmıştır. Bu noktada girişimcilik becerisi ile eğitim tüm seviyelerde birbirine entegre olmuş ve eğitim yoluyla girişimcilik becerisi geliştirme olarak adlandırılan, benzeri görülmemiş bir odaklanma ortaya çıkmıştır. Bunun sonucu olarak da girişimcilik becerilerinin gelişmesinde öğretmenlerin, okulun ve eğitimin destek sağlayan etkileri önemli olmaya başlamıştır.

Girişimciliğin öğrencilere kazandırılabilmesi kapsamında, öğretmenler girişimciliği destekleyici öğrenme-öğretme ortamları hazırlamaktadırlar. Temel görevi öğrencileri bir birey olarak yetiştirmek ve onları topluma kazandırmak olan öğretmenlerin değişimler ve gelişmeler sonucunda mevcut şartlara uygun eğitim-öğretimde bulunması oldukça önemlidir. Öğrencileri girişimciliğe sevk edecek ve onların girişimcilik becerilerini geliştirebilecek tüm şartlar ve etki eden unsurlar birlikte düşünüldüğünde, öğretmenlerin girişimci bireyler yetiştirmeleri için şüphesiz kendilerinin de girişimcilik becerilerine sahip olmaları gerekmektedir. Toplumdaki en önemli bileşenlerden biri olan öğretmenlerin mesleki yeterlikleri de hesaba katıldığında öğretmenlerin her bir yetenek alanında girişimcilik becerilerine gereksinim duyacakları açıkça görülmektedir (MEB, 2015). Öğrencilere belirtilen özellikleri kazandırmada rol model olduğundan öğretmenlerin girişimcilik becerilerini ne kadar etkin olarak gösterdikleri, kullandıkları ve öğrettikleri önem kazanmaktadır.

Bu araştırmanın temel amacı eğitimde girişimcilik becerileri ve öğretmenlerin girişimcilik becerilerine etkisinin incelenmesidir. Çalışmamız uygulayıcılara ve akademik literatüre birçok katkı sağlamaktadır. Öncelikle literatürde girişimcilik kavramı ile ilgili olarak çoğunlukla ekonomi, endüstriyel ve sosyal bilimler alanlarında araştırmalar olmakla birlikte (Kamaludin vd., 2024; O'Donnell vd., 2024; Listyaningsih vd., 2024; Huang vd., 2023; Alay, 2023; Özdemir, 2022; Uzunasan ve Tek, 2021; Akyar ve Sarıkaya, 2020), eğitim alanında yapılan çalışmalar sınırlıdır ve genellikle girişimcilik eğitimi ve öğretmenlerin girişimcilik becerileri ile ilgili görüşlerinden oluşmaktadır (Pathan vd., 2024; Hardie vd., 2023; Leffler, 2020; Yurtseven, 2020; Ülküdür vd., 2015; Gangaiah ve Viswanath, 2014; Argon ve Selvi, 2013) Bu açıdan değerlendirildiğinde literatürde eğitim alanında hem sınırlı sayıda araştırmalar olması hem de bu çalışmalarda öğretmen görüşleri olmasından dolayı, araştırmamız alan yazına katkı sağlayacak ve bir yenilik getirecektir. İkinci olarak çalışmamız girişimcilik, girişimcilik becerisi, öğretmenlerin girişimcilik becerileri ve girişimcilik eğitimi kavramlarının daha iyi anlaşılmasına yönelik

kavramsal ve kuramsal katkı sağlayacak, çalışmamızda bu kavramlarının birbiriyle olan ilişkileri incelenecektir. Bu kavramlar arasındaki ilişkiler öğrenciler ve öğretmenler arasında girişimciliğin anlamını, önemini ve faydasını anlamak açısından önemlidir. Üçüncü olarak girişimcilik becerisinin ve öğretmenlerin girişimcilik becerilerinin eğitime olan katkısı ile eğitimdeki rolünün belirlenmesinin geleceğe yönelik çalışmalara etki etmesi, gelecekteki çalışmalara alt yapı oluşturması beklenmektedir. Bu çalışmanın girişimcilik kavramı açısından eğitim politikalarına ve öğretim stratejilerine de etki etmesi öngörülmektedir. Bu yönüyle de gelecek amaçlı ve geleceğe yönelik çalışmamız uygulayıcılara ve akademik literatüre birçok katkı sağlayacaktır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Girişimcilik

Ekonomik, sosyolojik, teknolojik ve psikolojik açılardan her türlü oluşumlarda gerçekleşen girişimciliğin günümüzde çok çeşitli tanımları bulunmaktadır. Girişimcilik, insanların günlük hayatlarında toplumsal ve ticari ilişkilerine katkı sağlayan ve birçok disiplini içeren geniş bir kavram olarak ifade edilmektedir (Başar, 2013). Girişimcilerin yeni fırsatlara ait riskleri alarak, bu riskleri toplum için katma değere dönüştürmesi girişimciliktir (Hatt, 2018). Girişimcilik, yalnızca bir şirket yaratmak değildir, aynı zamanda fikir ve davranış oluşturma biçimidir (Zhang, 2014).

Gangaiah ve Viswanath (2014) girişimcilik teriminin kökenini, aslen müzik veya diğer eğlencelerin organizatörü anlamına gelen Fransızca 'entreprendre' kelimesinden geldiğini belirtmiştir. Bu kelimenin Türkçe karşılığı "üstlenmektir". Fransız ekonomist Richard Cotillion, bugün girişimcilik olarak gördüğümüz bağlamda bu ifadeyi ilk kullanan kişi olarak kabul edilmektedir (Ahmad & Seymour, 2006). Ayrıca, 19. ve 20. yüzyılda Adam Smith, Alfred Marshall ve Frank gibi birçok seçkin ekonomist ve akademisyen tarafından Cotillion'un katkısını ayrıntılı olarak ele aldığı, liderliği de eklediği ve organizasyon yoluyla girişimciliği tanıdığı, ancak risk alma ve kârın temel ilkelerinin neredeyse her zaman girişimciliğin önemli özellikleri olarak korunduğu belirtilmiştir.

Girişimcilik sadece yeni bir girişim kurma süreci değildir. Girişimcilik, belirsiz bir ortamda girişimciler tarafından yürütülen bir değer yaratma ve sahiplenme sürecidir. Bireyler tarafından fark edilemeyen fırsatları bulmak, yakalamak ve değerlendirmektir. Girişimcilik, yaşadığımız ortamın meydana getirdiği fırsatları farkederek, ortaya çıkan bu düşünceleri projelere dönüştürerek, bu projeleri hayata geçirme sürecidir.

Mars (2016) tarafından girişimcilik, sermayenin harekete geçirilmesi, bölüştürülmesi ve yenilikçi sistemin gerek gördüğü ilgili yapıların oluşturulması ile ilgili ortaya konan stratejik süreç şeklinde belirtilmektedir. Artarak gelişen insan öz varlığı ise ülkesel gelişimde hassas bir alandır. Bu ulusal gelişimin arttırılması, girişimci yeteneklerle birlikte bütünsel gerçekleştirilen eğitim-öğretim ve yaşam boyu öğrenme vasıtasıyla gerçekleştirilebilir (Othman vd., 2012). Girişimcilik, günümüzde ekonomi, endüstri,

teknoloji ve işletme alanlarında ifade edilen bir terim olmakla birlikte, son dönemde eğitim alanına ve topluma etkileri ile önemli hale gelmeye başlamıştır.

2.2. Girişimcilik Becerisi

Girişimcilik becerisi, sosyal ilişkilerde, insanların birbirleri ile olan iletişimde, iş ortamında ve diğer benzer alanlarda etkili ve gerekli eylemleri elverişli bir şekilde ve durumda ortaya koymak veya talep edilen ürün veya hizmetin daha iyi üretebilmesi amacıyla yeni bir sistem oluşturmak için ihtiyaç duyulan beceriler olarak ifade edilmektedir (MEB, 2015). Girişimcilik becerileri, yaratıcı düşünme, liderlik, işletme yönetimi, zaman yönetimi ve problem çözme gibi çeşitli beceri setlerini içermektedir. Bu beceriler birçok iş rolünde ve sektörde uygulanmaktadır. Bu girişimci becerileri, inovasyonu, işletme büyümesini ve rekabet gücünü teşvik etmek için hayati önem taşımaktadır. Bu becerileri geliştirmek, birçok beceriyi bir arada geliştirmek anlamına gelmektedir. Girişimcilik becerileri, hem yumuşak hem de sert becerilerin geniş bir yelpazesini kapsayabilir. Girişimcilik becerileri kavramı son zamanlarda iş bağlamının dışına doğru genişletilmiş ve bugün her türlü faaliyetlerde ifade edilmeye başlamıştır.

Girişimcilik becerisi, fikirleri yaratıcılık, yenilikçilik ve risk alma isteği içeren eyleme dönüştürme yeteneğidir. Bu geniş tanımla birlikte girişimcilik yeterliliği bugün daha bütünsel bir şekilde anlaşılmaktadır ve bilişsel bileşen (bilgi, beceriler, inançlar), duygusal bileşen (duygular, hisler, tutumlar) ve eylemsel bileşen (kendi inançları, başarı ve kariyer yönelimi, motivasyonel ve istemli yönlendirilme) olmak üzere üç ana bileşeni kapsamaktadır (Boyles, 2012; Mitchelmore ve Rowley, 2010).

Girişimcilik becerisinin üç ana bileşeni olmakla beraber çeşitli alt boyutlardan oluşmaktadır. Liderlik, objektiflik, risk alma, eleştirel düşünme, hesap yapma, başarı, öğrenme isteği ve iletişim yetenekleri girişimciliğin alt boyutlarıdır. Risk, yenilikçi olma, kontrol, kendine güven, başarı ihtiyacı da girişimciliğin alt boyutları olarak bahsedilmektedir (Çınar vd., 2017).

2.3. Öğretmenlerde Girişimcilik Becerisi

Politika düzeyinde, girişimci öğretmenler olumlu tutum, yaptıklarında tutku ve öğretimlerinde güven gibi birçok niteliğe sahip, dikkatle dinleyebilen, yeni fikirler edinebilen ve bunları kullanabilen öğretmenler olarak tanımlanmaktadır (Avrupa Komisyonu, 2011). Öğrenmeye ve gelişime isteksiz, teknolojik değişikliklere ayak uyduramayan ve mesleki yeterliliklerinde iletişime kapalı öğretmenler, entelektüel potansiyellerini geliştirememektedir. Bu nedenle, temel girişimcilik becerileri öğretmenlerin girişimcilik becerilerini geliştirmek için çok önemlidir.

Girişimci öğretmen tanımı genellikle coşkulu, eski alışkanlık kalıplarını kırmaktan korkmayan ve değişimin itici gücü olan bir öğretmen olarak ifade edilir (Røe Ødegård, 2012). Girişimcilik becerisi, öğretmenlerde onların bir yönetmenden çok bir rehber gibi

hareket etmesini sağlar, öğrencilerin kendi yeteneklerini kullanma istekliliğine ve yeteneklerine güvenmesi gerektiğini aşlar. Girişimcilik becerileri yüksek olan öğretmenler sürekli kendilerinin girişimcilik becerilerini geliştirmeye ihtiyaç duyarlar. Ayrıca öğrencilerin ihtiyaç duyulan girişimcilik becerilerini geliştirmelerine yardımcı olarak yaratıcı soruları nasıl çözebilecekleri konusunda yol gösterici olurlar. Öğretmenlerdeki girişimcilik becerisi, öğrencilerdeki girişimci ruhunu büyütme ve geliştirme çabasındaki bir fikirdir.

Akademik açıdan, öğrencilerin belirli bir derse olan memnuniyeti ve tercihi bir öğretmene ve dersin öğretilme biçimine bağlıdır ve öğrenciler belirli özelliklere sahip öğretmenlerden daha fazla şey öğrenmektedirler (Sutherland vd., 2018). Bu anlamda, öğretmenin iletişim becerileri, kurduğu ilişkiler ve öğrencileri için sahip olduğu beklentiler, öğrenci topluluğunun akademik performansını büyük ölçüde belirlemektedir. Aynı doğrultuda bir içerik alanı için coşku ve yeterlilik yayan bir öğretmen bu duyguları öğrencilere aktarabilmektedir. Birçok öğretmen, öğrencilerin mükemmel rol modellerinin nitelikleri olarak algıladıkları davranış ve becerileri sergilemektedir.

Girişimci öğretmenler tarafından gösterilen girişimcilik becerileri, dünyada ekonomik büyüme, iş, yenilikçilik yaratma ve sadece günümüz girişimciliğinin genel görüşü olan ekonomiye değil, aynı zamanda her alanda uzun süredir devam eden ve giderek büyüyen küresel sorunlara da çözüm bulabilen mutlu vatandaşlar yetiştirme açısından da öneme sahiptir. Yaratıcılık, hırs ve risk alma konusunda girişimcilik potansiyeline sahip öğretmenler öğrencilerin kendilerini keşfetmelerine, bir ömür devam edecek olan girişimcilik yolculuğu boyunca güçlü ve zayıf yanlarını görmelerine yardımcı olmaktadır. Öğretmenler, sahip oldukları bu becerilerle öğrencilerin son derece belirsiz ortamlarda başarılı olabilmeleri için keşfetme, akıl yürütme, başlatma ve uygulama becerilerini geliştirmede başarıya ulaşmaktadır.

Öğretmenlerin girişimcilik becerileri, onların sahip oldukları alan bilgisi, müfredat ve eğitim sistemi bilgisi, kendi işlerine ilişkin algıları, inançları ve değerleri ile toplumdaki rolleri ve mesleki gelişime hazır olma durumları hakkındaki farkındalıklarından oluşan mesleki yeterliliklerinde tetikleyici ve teşvik edici bir rol oynamaktadır. Girişimcilik becerilerinin geliştirilmesi, öğretmenlerin yürüttükleri eğitim ve öğretim faaliyetlerini pedagojik yönergeler ve öğretim uygulamalarıyla ilişkilendirmelerinde farklı bir bakış açısı yaratmaktadır (Peltonen, 2015).

2.4. Girişimcilik Eğitimi

1960'ların sonlarından beri girişimcilik eğitimi dünya çapında giderek artmaktadır. Amerika ve Avrupa'nın bir çok bölgesinde girişimcilik eğitimi ilk ve orta dereceli okullarda müfredata dahil edilirken, girişimcilik eğitime Türkiye'de çoğunlukla üniversite düzeyinde yer verilmektedir. Girişimcilik dersleri son on yıllık dönemde ağırlıklı olarak mühendislik, işletme, iktisat, ekonomi bölümlerinde müfredatta yer alırken, halihazırda

girişimciliğin bir ders olarak branş gözetilmeksizin tüm eğitim kademelerinde ve branşlarda yer alması gerekmektedir (Deveci ve Çepni, 2015).

Türkiye’de girişimcilik becerisi 2005 yılından başlayarak ilkökul düzeyinden itibaren öğretim programlarına dâhil edilmiştir (Tarhan, 2019). Girişimcilik eğitimi başlıca girişimcilik kültürünün yaratılması ile ilgilenmektedir. Potansiyel fırsatların belirlenmesine ve takibine yardımcı olmaktadır. Sadece yenilikçi girişimleri desteklemekle sınırlı değildir. Girişimcilik herkes için bir gereken bir beceridir ve bu sebeple girişimcilik eğitimi bireylerin özellikle de gençlerin üstlendikleri her işte yaratıcı olmalarına ve kendilerine güvenmelerine yardımcı olmaktadır.

Girişimcilik eğitimi üzerine yapılan araştırmalar büyük ölçüde girişimcilik ve öğrenmenin kavramsal anlayışına dayanmaktadır. Gibb (2011) tarafından belirtildiği gibi, girişimcilik eğitimi girişimcilik için öğrenme, girişimcilik hakkında öğrenme ve girişimcilik yoluyla öğrenme ile ilgilidir. Bu nedenle girişimcilik eğitimi hem bir öğrenme yöntemi hem de bir öğrenme içeriği olarak düşünülmelidir. Girişimcilik eğitimi, diğer öğrenim biçimlerinde tipik olarak bulunmayan bazı sıra dışı faydalara sahiptir. Özellikle getiriler diğer öğrenim tiplerinde olduğu gibi sadece uzun vadeli ve dağınık değil, aynı zamanda kısa vadeli ve ölçülebilir şekilde odaklanmıştır.

Girişimcilik eğitimi, bireyleri bütün sosyo-ekonomik fırsatlardan istifade etmeleri için düşünme ve beceri gruplarına teşvik etmektir (Pounder, 2016). Bu maksatla ülkeler eğitim programlarına girişimciliği ekleyerek, öğrencilere girişimci vizyon ve beceri kazanma imkanı sağlamalıdır. Öğrencinin ailesi, kişisel deneyimleri ve dış çevresi girişimcilik bilgisine ve deneyimine sahip olmasını etkilemektedir (Yusoff vd., 2014). Ancak girişimcilik eğitiminde ve öğrencilerin girişimcilik becerileri kazanmasında öğrencilere etki eden en önemli unsur bu becerilere sahip yeterlilikteki öğretmenlerdir (Pounder, 2016).

Girişimcilik eğitiminde, öğretmenler öğrencilere sahip oldukları becerilerini ve vizyonlarını nasıl birbirine entegre edeceklerini ve nasıl fırsatlara dönüştüreceklerini göstermektedir. Bu eğitim aynı zamanda öğrencilerin yaratıcılıklarını kullanmaları ve geliştirmeleri için sürekli devam eden eğitim ve öğretim sürecidir. Girişimcilik eğitimi, öğrencilere kendilerine ilişkin görüşlerini değiştirmeleri için yeni ekonomik araçlar sunmaktadır. Öğretmenlerin sahip oldukları girişimcilik becerisi ve öğrencilere sağladığı girişimcilik eğitimi öğrenciler üzerinde güçlendirici ve dönüştürücü bir etkiye sahiptir.

Öğretmenler girişimcilik eğitiminde dar kapsamda öğrencileri iş dünyasına hazırlarken, geniş kapsamda ise onlara yaşamlarının her bölümünde uygulayacakları, özellikle bireysel, sosyal ve ekonomik fayda getirecek birçok yeteneği kazandırmaktadırlar. Girişimcilik eğitimi sayesinde ekonomi işleyişi hakkında özel bilgileri öğreten öğretmen, bununla birlikte, bireysel veya takım halinde çalışma, organizasyon, müzakere, planlama, analiz, iletişim, risk alma, gibi özelliklerin geliştirilmesini de sağlamaktadır (Deveci ve Çepni, 2014). Bu özelliklerle birlikte öğrencilere bağımsız hareket etme, kendine

motivasyon sağlama ve kararlı olma tutumlarının kazandırılması da hedeflenmektedir (Curth, 2011).

2.5. Girişimcilik Eğitiminde Öğretmen Rolü

21.yüzyılda öğretmenlerin sahip olması gereken özellikler arasında girişimci özellikler önem kazanmıştır. Bu becerilerin kazandırılmasında ve girişimcilik eğitimlerinde öğretmenler başarı faktörü olarak görülmektedir (European Commission, 2011). Öğrencilere girişimcilik becerilerinin kazandırılması, öğretmenlerin sahip oldukları girişimcilik becerilerinin düzeyleri ile ilişkilidir. Girişimcilik eğitimi, sosyal ve ekonomik refahın geliştirilmesindeki etkisi göz önüne alındığında önemli bir olgudur.

Başarılı bir öğretmen bulunduğu öğrenme topluluğun üyesidir, öğretmeye hazırdır ve deneyimlerden öğrenmeye istekli ve yeteneklidir. Onun sahip olduğu yetenekler ve vizyon, motivasyonu tetikleyerek hazır olma ve isteklilik yaratır. Öğretmenler öğrenme toplulukları oluşturduklarında ve bunların üyesi olarak çalıştıklarında, aktif yansıma yoluyla kendilerinin ve başkalarının deneyimlerinden öğrenme yeteneğine sahip olurlar.

Son yıllarda eğitimde öğrenci merkezli eğitimlerin ön plana çıkması sonucunda öğretmenlerin rolleri ve etkisi daha da güçlenmiştir. Çünkü öğrencilerin sahip olduğu bilgilerinin büyük bir bölümü, öğretmenlerin sınıf ortamında kullandıkları sözlerinden ve yaptıkları eylemlerden oluşmaktadır. Bu sebeple, öğrencilerin girişimcilik konusundaki fikirlerini geliştirmek, öğretmenlerin rehberliği ve çabalarıyla ayrılmaz bir bütündür (Zhang, 2014). Öğretmenler, girişimcilik eğitiminde ana faktördür ve girişimcilik eğitiminin uygulanmasındaki yöntemlerin tanımlanmasında rol belirleyicidir (Ruskovaara ve Pihkala, 2015). Bunu sağlarken öğrencilerin risk almasını ve problemlerin yaratıcılıkla çözülmesinde girişimci davranışlar sayesinde öğrenme ortamının ve şartlarının oluşturulmasını sağlamaktadırlar (Gibb, 2005; Hietanen, 2015).

3. TARTIŞMA VE SONUÇ

Gelecekte, yenilik ve girişimciliğin sosyal düzeylerde ve yönetim düzeylerinde teşvik edilmesi gerekmektedir. Girişimcilik çabalarının teşvik edilmesinde devletlerin oynayabileceği rol oldukça önemli hale gelmiştir. Burda önemli olan devletin girişimciliğin ve bu becerilerin kazandırılmasında eğitimle ilgili politikalar geliştirebilmesidir. Ancak bununla birlikte ihtiyaç duyulan ilk ve en önemli şey girişimci ruhtur. Tutum ve beceri de bunu takip edecektir.

Girişimcilik kavramının dünyada bu kadar çok önemli bir yere sahip olmasının nedeni ülkelerin gelişmişliğine önemli katkılar sağlayan bir unsur olmasıdır. Girişimcilik, ülkelerin ekonomik kalkınma gücüne, teknolojik ve bilimsel gelişmelere etki ederek uluslararası rekabette de önemli bir avantaj yaratmaktadır. Girişimcilik yaratıcı bir süreçtir ve girişimcilik faaliyeti yeniliği teşvik etmektedir. Ayrıca, ekonomik büyümenin yenilikçi bir ortamın varlığına bağlı olduğu göz önüne alındığında, girişimciliğin ekonomik

ilerlemedeki rolünü anlamak, toplumun dinamiklerini ve gelecekteki refahını idrak etmede kritik öneme sahiptir. Bu bağlamda, ekonomik yönden gelişimi sürdürebilmek için daima nitelikli insan gücüne gerek duyulmaktadır (Yurtseven, 2007). Bu açıdan düşünüldüğünde ülkelerin ekonomilerini ve gelişmişliklerini doğrudan desteklediği ve etki ettiği için girişimcilik becerilerinin bireylere eğitimle kazandırılması doğal bir sonuç olarak ortaya çıkmaktadır.

Girişimcilik eğitiminin okullarda yaygınlaştırılması toplumsal dönüşüm açısından olabildiğince gereklidir (Seikkula Leino vd., 2012). Bu sebeple, planlı olarak yürütülen bu eğitiminin uygulanması toplumun ihtiyacı olan yaratıcı, yenilikçi, icap ettiğinde risk alan bireylerin yetiştirilmesine büyük faydalar getirecektir. Eğitim veren kurumların müfredatlarına girişimcilik becerilerinin dâhil edilmesi ve bu konuda anlayış kazandırılması, girişimcilik becerilerinin ve davranışlarının okul ortamında ortaya çıkmasına ve deneyim kazanılmasına imkân sağlayacaktır (Heinonen ve Poikkijoki, 2006).

Öğrencilerin girişimcilik potansiyeline sahip olup olmadıklarını doğru bir şekilde belirlemek mümkün olmadığından, girişimcilik eğitimi tüm eğitim müfredatı boyunca kapsamlı bir şekilde genişletilmektedir. Öğretmenler girişimcilik eğitiminden tüm öğrencilerin faydalanmasını sağlayarak, girişimci olmak için gereken nitelikler ve becerilerin genel olarak hayatta da faydalı bir şekilde kullanılmasına imkân tanımaktadır (Gouws, 2002). Bu şekilde girişimcilik programından geçen öğrenciler yaşadıkları dünyayı anlayacak ve ona bilgili bir şekilde katkıda bulunabileceklerdir. En önemli fayda ise ifade ve düşüncede yaratıcılığı geri kazanma yeteneği ile başarısızlığın hayatın sonu olmadığını, potansiyel olarak başarının başlangıcı olduğunun farkına varılmasıdır.

Öğretmenler, öğrencilerini eğitirken sıklıkla veya sürekli olarak deneyimsel öğrenme yöntemlerini, aynı şekilde yaratıcı problem çözme ve problem temelli öğrenmeyi kullanırlar. Öğrencilerini sorumluluk almaya, hedefler koymaya, öz güvenlerini ve öz değerlendirme becerilerini geliştirmeye yönlendirirler ve ayrıca bağımsız olarak hareket etmelerini ve farklı çözümler aramalarını desteklerler. Bunlar hem girişimcilik becerilerinin kazandırılmasında hem de girişimcilik eğitimi için iyi yöntemlerdir.

Daha ileri çalışmalar için girişimcilik işbirliğinin geliştirilmesi, öğretmenlerin öğrencilerle temaslarının güçlendirilmesi ve girişimcilik yoluyla öğrenme kavramını güçlendirmek için bilinçli bir çaba içeren pedagojik modellerin daha da geliştirilmesi önemlidir (Gibb, 2011). Girişimcilik eğitiminin birçok toplumsal düzeyde önemli görüldüğü ve resmi yönergelerin mevcut olduğu göz önüne alındığında, elde edilen sonuçların gelecekteki amaç ve eylemlerin hedeflenmesinde ve şekillendirilmesinde dikkate alınması gerekmektedir. Bu hem politika yapıcılar hem de öğretmenler için geçerlidir. Bununla birlikte belirtilen amaçlar ve sonuçlar arasında açık kavramsal ve bağlamsal bağlantıların bulunmasının, eğitimin değerlendirilmesi ve iyileştirilmesine yönelik yinelenen süreçlerin geliştirilmesini etkileyebileceği dikkate alınmalıdır. Bu konuda öğretmenlerin en etkili aktör olduğu ve etkilerinin oldukça önemli olduğu gözönünde bulundurulmalıdır.

ETİK STANDARTLARA UYGUNLUK

Çıkar Çatışması: Çalışmada yazarlar arası çıkar çatışması söz konusu değildir.

Fon Açıklaması: Bu çalışmada herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

KAYNAKÇA

- Ahmad, N., ve Seymour, R. G. (2008). Defining entrepreneurial activity: Definitions supporting frameworks for data collection.
- Akyar, D., ve Sarıkaya, R. (2020). Türkiye'deki girişimcilik kavramına yönelik eğitim alanında yapılan lisansüstü tezlerin içerik analizi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(3), 979-1018.
- Akyürek, Ç., ve Şahin, Ç. (2013). İlkokul öğretmenlerinin girişimcilik becerisine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *EKEV Akademi Dergisi*, (57), 51-68.
- Alay, H. K. (2023). Yeni normalin yeni girişimciliği: Dijital girişimcilik. *İstanbul Esenyurt Üniversitesi İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 1-9.
- Argon, T., ve Selvi, Ç. (2024). İlköğretim okulu öğretmenlerinin sahip oldukları girişimcilik değerleri ve algıladıkları sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişkisi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(6 Issue 1), 179-206.
- Bakanlığı, M. E. (2015). İlkokul hayat bilgisi dersi (1, 2 ve 3. sınıflar) öğretim programı. *Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları*.
- Başar, M. (2013). Girişimcilik ve girişimcilik süreçleri. *Y. Ürper içinde, Girişimcilik*, 2-20.
- Baum, J. R. ve Locke, E. A. (2004). The relationship of entrepreneurial traits, skill, and motivation to subsequent venture growth. *Journal Of Applied Psychology*, 89 (4), 587-598.
- Bin Yusoff, M. N. H., Zainol, F. A., ve Bin Ibrahim, M. D. (2015). Entrepreneurship Education in Malaysia's Public Institutions of Higher Learning--A Review of the Current Practices. *International Education Studies*, 8(1), 17-28.
- Boyles, T. (2012). 21st century knowledge, skills, and abilities and entrepreneurial competencies: A model for undergraduate entrepreneurship education. *Journal of Entrepreneurship Education*, 15, 41.
- Collins, C. J., Hanges, P. J. ve Locke, E. A. (2004). The relationship of achievement motivation to entrepreneurial behavior: A meta-analysis. *Human Performance*, 17(1), 95-117
- Curth, A. (2011). Mapping of teachers' preparation for entrepreneurship education. Final Report. *Brussels: GHK. Retrieved December, 20, 2018*.
- Çınar, G. Armağan, G. Özden, A. ve Çınar, N. (2017). Çiftçiler için girişimcilik ölçeği geliştirilmesi ve çiftlik performansı üzerindeki etkisi, *Tarım Ekonomisi Dergisi*, 23(2), 323-333. doi: 10.24181/tarekoder.369401

- Deveci, İ., & Çepni, S. (2014). Fen bilimleri öğretmen eğitiminde girişimcilik. *Journal of Turkish Science Education*, 11(2), 161-188.
- Deveci, İ., ve Çepni, S. (2015). Development of entrepreneurship scale towards student teachers: a validity and reliability study. *Journal of Human Sciences*, 12(2), 92-112.
- European Commission (2011). Enabling Teachers as a Critical Success Factor. *A report on Teacher Education and Training to prepare teachers for the challenge of entrepreneurship education*.
- Gangaiah, B., & Viswanath, J. (2014). Impact of Indian management education in developing entrepreneurial aspirations and attitudes among management students. *Asia Pacific Journal of Research Vol: 1 Issue 1*.
- Gibb, A. (2011). Concepts into practice: meeting the challenge of development of entrepreneurship educators around an innovative paradigm: The case of the International Entrepreneurship Educators' Programme (IEEP). *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 17(2), 146-165.
- Gouws, E. (2002). Entrepreneurship education: implications for teacher training. *South African Journal of Higher Education*, 16(2), 41-48.
- Hardie, B., Highfield, C., ve Lee, K. (2023). Attitudes and values of teachers and leaders towards entrepreneurship education. *Research Papers in Education*, 38(4), 690-714.
- Hatt, L. (2018). Threshold concepts in entrepreneurship—the entrepreneurs' perspective. *Education+ Training*, 60(2), 155-167.
- Heinonen, J. ve Poikkijoki, S. A. (2006). An entrepreneurial-directed approach to entrepreneurship education: Mission impossible?. *Journal of Management Development*, 25(1), 80-94.
- Huang, Y., Li, P., Bu, Y., ve Zhao, G. (2023). What entrepreneurial ecosystem elements promote sustainable entrepreneurship?. *Journal of Cleaner Production*, 422, 138459.
- Kamaludin, M. F., Xavier, J. A., ve Amin, M. (2024). Social entrepreneurship and sustainability: A conceptual framework. *Journal of Social Entrepreneurship*, 15(1), 26-49.
- Karademir, E., Balbağ, M. Z., ve Çemrek, F. (2018). Öğretmen adaylarının girişimcilik düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 47(220), 177-200.
- Leffler, E. (2020). An entrepreneurial attitude: Implications for teachers' leadership skills?. *Leadership and Policy in Schools*, 19(4), 640-654.
- Listyaningsih, E., Mufahamah, E., Mukminin, A., Ibarra, F. P., Santos, M. R. H. M. D., ve Quicho, R. F. (2024). Entrepreneurship education, entrepreneurship intentions, and entrepreneurship motivation on students' entrepreneurship interest in entrepreneurship among higher education students. *Power and Education*, 16(3), 297-313.

- Mars, M. M. (2016). The Meaning and Relevancy of Innovation and Entrepreneurship: An Exploration of Agriculture Teacher Preparation and Perspectives. *Journal of Agricultural Education*, 57(3), 55-69.
- Mitchelmore, S., ve Rowley, J. (2010). Entrepreneurial competencies: a literature review and development agenda. *International journal of entrepreneurial Behavior & Research*, 16(2), 92-111.
- O'Donnell, P., Leger, M., O'Gorman, C., & Clinton, E. (2024). Necessity entrepreneurship. *Academy of Management Annals*, 18(1), 44-81.
- Othman, N., Hashim, N., ve Ab Wahid, H. (2012). Readiness towards entrepreneurship education: Students and Malaysian universities. *Education+ Training*, 54(8/9), 697-708.
- Özdemir, A. (2022). Girişimcilik. Güncel Kitaplar.
- Pathan, P. N., Ishak, N. A., Nisar, N., ve Pathan, S. N. (2024). What matters in enhancing entrepreneurial skills in science: An exploratory study of science teachers' understanding and teaching practices of entrepreneurial skills?. *Psychology in the Schools*, 61(2), 618-630.
- Peltonen, K. (2015). How can teachers' entrepreneurial competences be developed? A collaborative learning perspective. *Education+ Training*, 57(5), 492-511.
- Pounder, P. A. (2016). Entrepreneurship education in the caribbean: Learning and teaching tools. *Brock Education: A Journal of Educational Research and Practice*, 26(1), 83-101.
- Røe Ødegård, I. K. (2012). Entreprenørskap i lærerutdanningen i Norge og Namibia. En komparativ analyse av entreprenørielle tilnærminger i lærerkvalifisering. *University of Oslo, Oslo*.
- Ruskovaara, E., ve Pihkala, T. (2015). Entrepreneurship education in schools: Empirical evidence on the teacher's role. *The Journal of Educational Research*, 108(3), 236-249.
- Sanina, L. V., Mozulev, S. N., & Mima, M. (2021). Yu. The System of Continuous Formation and Development of Entrepreneurial Skills. *Baikal Research Journal*, 12(3), 11.
- Seikkula-Leino, J., Ruskovaara, E., Hannula, H. ve Saarivirta, T. (2012). Facing the changing demands of Europe: Integrating entrepreneurship education in Finnish teacher training curricula. *European Educational Research Journal*, 11(3), 382-399.
- Sutherland, D., Warwick, P., Anderson, J., ve Learmonth, M. (2018). How do quality of teaching, assessment, and feedback drive undergraduate course satisfaction in UK business schools? A comparative analysis with nonbusiness school courses using the UK national student survey. *Journal of Management Education*, 42(5), 618-649.
- Tarhan, M. (2019). MEB 2023 eğitim vizyonu çerçevesince Türkiye'de girişimcilik eğitiminin geleceğine yönelik bir değerlendirme. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 667-682.
- Uzoka, N. E., ve Adetoro, J. A. (2009). Capacity building through higher education: a pancea for youth employment in Nigeria.

- Uzunaslana, I., ve Tek, S. (2021). Sosyal Girişimcilik ve Sosyal Hizmet. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(3), 1195-1214.
- Ülküdü, M., Duman, S., ve Bacanak, A. (2015). Sınıf öğretmenlerinin girişimcilik becerilerinin okul müdürlerinin çalışma hayatı üzerine etkisi. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 140-151.
- Yurtseven, H. R. (2007). *Girişimcilik: Küçük bir işletme kurmak ve yönetmek*. Detay Yayıncılık.
- Yurtseven, R. (2020). İlkokulda girişimcilik eğitimi: Amaç, içerik ve öğretim süreci. *Uluslararası Bilim ve Eğitim Dergisi*, 3(2), 135-153.
- Zhang, M. (2014). Study on Enterprise Education System for Undergraduates in Universities. *Higher Education Studies*, 4(6), 58-61.